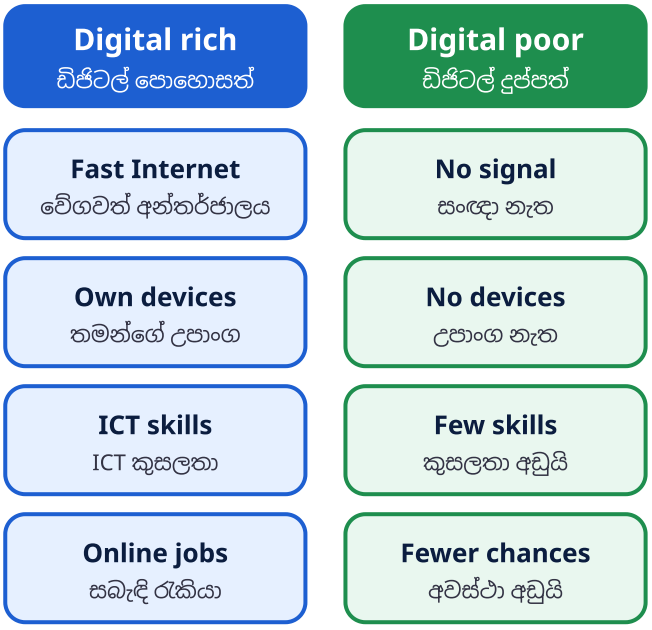
G.C.E. O/L ICT · 11 ශ්‍රේණිය · පාඩම 6

6.10 ICT සහ සමාජය: ඩිජිටල් බෙදීම, රැකියා, සමාන අවස්ථා සහ සමාජ මාධ්‍ය

විෂය නිර්දේශය 15.10. ICT මිනිසුන් ජීවත් වන සහ වැඩ කරන ආකාරය වෙනස් කරයි. සමහර වෙනස්කම් හොඳ වන අතර සමහරක් ගැටලු ඇති කරයි. ඔබ **ඩිජිටල් බෙදීම** සහ **ඩිජිටල් පාලම**, **කුසලතා අහිමි වීම (de-skilling)**, **තාක්ෂණ-පොහොසත් රැකියා**, **සමාන අවස්ථා**, සහ **සමාජ මාධ්‍ය** ආරක්ෂිතව භාවිත කරන ආකාරය ගැන ඉගෙන ගනී.

1. ඩිජිටල් බෙදීම (Digital divide)

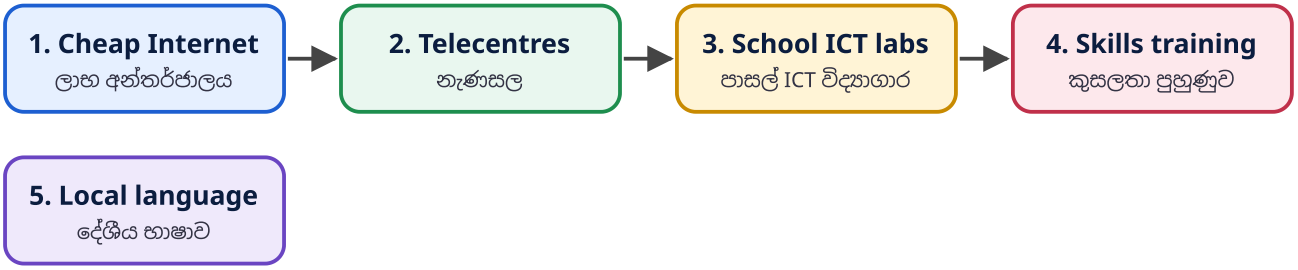
ඩිජිටල් බෙදීම යනු පරිගණක සහ අන්තර්ජාලය භාවිත **කළ හැකි** අය සහ **කළ නොහැකි** අය අතර පරතරයයි. හේතු අතර මුදල්, ස්ථානය (නගරය හෝ ගම), වයස, අධ්‍යාපනය, භාෂාව සහ ආබාධ ඇතුළත් වේ.

ඩිජිටල් බෙදීමට හේතු.

2. ඩිජිටල් පාලම (Digital bridge)

ඩිජිටල් පාලම යනු ඩිජිටල් බෙදීම වසා සැමට ICT භාවිතයට උදව් කරන ඕනෑම පියවරකි.

ඩිජිටල් පාලමක් ගොඩනැගීමේ ක්‍රම.

- ගම්මාන IT මධ්‍යස්ථාන (උදා. නැණසල) සහ පාසල් පරිගණක විද්‍යාගාර.
- ලාභ දත්ත පැකේජ සහ ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල ජංගම ආවරණය.
- **සිංහල සහ දෙමළ** භාෂාවලින් මෘදුකාංග සහ වෙබ් අඩවි.
- වැඩිහිටියන්ට නොමිලේ පුහුණුව සහ ආබාධිත අයට සහායක මෙවලම්.

3. රැකියාවල වෙනස්කම්

අදහස	තේරුම	උදාහරණය
කුසලතා අහිමි වීම (De-skilling)	යන්ත්‍රය කුසලතා සහිත කොටස කරන නිසා සේවකයින්ට අඩු කුසලතා අවශ්‍ය වේ හෝ රැකියා අහිමි වේ	desktop publishing මගින් අකුරු අමුණන්නා ප්‍රතිස්ථාපනය; self-checkout මගින් මුදල් අයකැමි ප්‍රතිස්ථාපනය
තාක්ෂණ-පොහොසත් රැකියා	ICT කුසලතා අවශ්‍ය නව රැකියා	මෘදුකාංග සංවර්ධක, වෙබ් නිර්මාණකරු, ජාල ඉංජිනේරු, දත්ත විශ්ලේෂක, සයිබර් ආරක්ෂණ නිලධාරී

💡 රැකියාවේ රැඳී සිටීමට නව ICT කුසලතා දිගටම ඉගෙන ගන්න – මෙය **ජීවිතාන්තය දක්වා ඉගෙනීම** ලෙස හැඳින්වේ.

4. සමාන අවස්ථා

ICT මගින් **සැමට සාධාරණ අවස්ථාවක්** දිය හැක: ගම්වල සිට සබැඳිව ඉගෙන ගැනීමට, නිවසේ සිට වැඩ කිරීමට, සහ ආබාධිත අයට **screen readers**, හඬ ටයිප් කිරීම සහ විශාල අකුරු භාවිත කිරීමට හැක. කාන්තා සහ පිරිමි, පොහොසත් සහ දුප්පත් සැමට සබැඳිව රැකියා සඳහා අයදුම් කළ හැක.

5. සමාජ මාධ්‍ය අනිසි භාවිතය සහ පූර්වාරක්ෂා

අනිසි භාවිතය	පූර්වාරක්ෂාව
සයිබර් හිරිහැර – සබැඳිව කෙනෙකුට රිදවීම හෝ තර්ජනය කිරීම	පිළිතුරු නොදෙන්න; block කර, report කර විශ්වාසවන්ත වැඩිහිටියෙකුට කියන්න
ව්‍යාජ පුවත් සහ කටකතා	බෙදා ගැනීමට පෙර මූලාශ්‍රය පරීක්ෂා කරන්න
පුද්ගලික විස්තර සහ ඡායාරූප බෙදීම	privacy settings භාවිත කරන්න; ලිපිනය, පාසල හෝ ස්ථානය කිසිදා බෙදා නොගන්න

සබැඳි නාඳුනන අය හමුවීම	ඔවුන් කිසිදා තනිව හමු නොවන්න; දෙමාපියන්ට කියන්න
ඇබ්බැහි වීම – පැය ගණන් scroll කිරීම	තිර කාල සීමා තබන්න

2026 නව 2026: AI මගින් සෑදූ **deepfakes** සහ ව්‍යාජ පුවත් වේගයෙන් පැතිරෙන නිසා බෙදා ගැනීමට පෙර පරීක්ෂා කරන්න. **2024 අංක 9 සබැඳි ආරක්ෂණ පනත** හානිකර සබැඳි ප්‍රකාශ සම්බන්ධයෙන් කටයුතු කරයි. බරපතළ අපයෝජන පොලිසියට හෝ ශ්‍රී ලංකා CERT වෙත වාර්තා කරන්න.

ප්‍රධාන පද

ඩිජිටල් බෙදීම – ICT භාවිත කළ හැකි සහ නොහැකි අය අතර පරතරය.

ඩිජිටල් පාලම – ඩිජිටල් බෙදීම වසා දමන ක්‍රියා.

නැණසල – මිනිසුන්ට පරිගණක සහ අන්තර්ජාල ප්‍රවේශය දෙන ගම්මාන ICT මධ්‍යස්ථාන.

කුසලතා අහිමි වීම (De-skilling) – යන්ත්‍ර කුසලතා සහිත වැඩ කරන නිසා සේවකයින්ට අඩු කුසලතා අවශ්‍ය වීම.

තාක්ෂණ-පොහොසත් රැකියා – ICT කුසලතා අවශ්‍ය නව රැකියා.

ජීවිතාන්තය දක්වා ඉගෙනීම – ජීවිතය පුරා නව කුසලතා දිගටම ඉගෙන ගැනීම.

සමාන අවස්ථා – සැමට ඉගෙනීමට සහ වැඩ කිරීමට සාධාරණ අවස්ථාවක් ලැබීම.

Screen reader – අන්ධ පරිශීලකයින් සඳහා තිරයේ පාඨ ශබ්ද නඟා කියවන මෘදුකාංග.

සයිබර් හිරිහැර – සබැඳිව කෙනෙකුට රිදවීම හෝ තර්ජනය කිරීම.

ව්‍යාජ පුවත් – සත්‍ය ලෙස බෙදා හරින අසත්‍ය තොරතුරු.

Privacy settings – ඔබේ posts දැකිය හැක්කේ කාටද යන්න පාලනය කරන විකල්ප.

සබැඳි ආරක්ෂණ පනත – හානිකර සබැඳි ප්‍රකාශ පිළිබඳ ශ්‍රී ලංකාවේ 2024 අංක 9 පනත.

ආදර්ශ ප්‍රශ්න සහ පිළිතුරු

1. ඩිජිටල් බෙදීම යනු කුමක්ද?

පිළිතුර: ICT භාවිත කළ හැකි අය සහ නොහැකි අය අතර පරතරය.

2. ඩිජිටල් බෙදීමට හේතු දෙකක් දෙන්න.

පිළිතුර: ප්‍රමාණවත් මුදල් නොමැති වීම; දුර්වල ආවරණයක් සහිත ගමක ජීවත් වීම (වයස, භාෂාව, ආබාධ).

3. ඩිජිටල් පාලමක් ගොඩනැගීමට ක්‍රම දෙකක් දෙන්න.

පිළිතුර: නැණසල වැනි ගම්මාන IT මධ්‍යස්ථාන සහ සිංහල සහ දෙමළ මෘදුකාංග.

4. කුසලතා අහිමි වීම සහ තාක්ෂණ-පොහොසත් රැකියා අතර වෙනස කුමක්ද?

> **පිළිතුර:** කුසලතා අහිමි වීම: යන්ත්‍ර කුසලතා සහිත වැඩ ගනී. තාක්ෂණ-පොහොසත්: ICT කුසලතා අවශ්‍ය නව රැකියා.

5. ආබාධිත අයට ICT සමාන අවස්ථා ලබා දෙන්නේ කෙසේද?

> **පිළිතුර:** Screen readers, හඬ ටයිප් කිරීම සහ විශාල අකුරු මගින් ඔවුන්ට ඉගෙනීමට සහ වැඩ කිරීමට හැක.

6. ඔබට සයිබර් හිරිහැර කළහොත් කළ යුත්තේ කුමක්ද?

> **පිළිතුර:** පිළිතුරු නොදී block කර, report කර, සාක්ෂි තබා විශ්වාසවන්ත වැඩිහිටියෙකුට කියන්න.

බහුවරණ ප්‍රශ්න

1. ICT භාවිත කළ හැකි සහ නොහැකි අය අතර පරතරය

A. fair use
B. digital bridge
C. de-skilling
D. digital divide

2. ගමක නැණසල මධ්‍යස්ථානයක් විවෘත කිරීම

A. digital bridge
B. digital divide
C. key-logger
D. piracy

3. මුදල් අයකැමියන් වෙනුවට self-checkout යන්ත්‍ර

A. telemedicine
B. techno-rich employment
C. de-skilling
D. fair use

4. තාක්ෂණ-පොහොසත් රැකියාවක් වන්නේ කුමක්ද?

A. අතින් අකුරු අමුණන්නා
B. ගොන් කරත්ත රියදුරු
C. සයිබර් ආරක්ෂණ නිලධාරී
D. ටෙලිග්‍රෑම් පණිවිඩකරු

5. අන්ධ සිසුවෙක් වෙබ් පිටු ශබ්ද නඟා කියවන මෘදුකාංගයක් භාවිත කරයි. මෙය

A. screen reader
B. key-logger
C. firewall
D. spam filter

6. කම්පනකාරී පුවත් post එකක් බෙදා ගැනීමට පෙර ඔබ

A. මූලාශ්‍රය පරීක්ෂා කළ යුතුය
B. ඉක්මනින් බෙදා ගත යුතුය
C. තවත් කටකතා එක් කළ යුතුය
D. නාඳුනන අයට යැවිය යුතුය

7. කෙනෙක් ඔබට රිදවන පණිවිඩ දිගටම එවයි. හොඳම ක්‍රියාව

A. කෝපයෙන් පිළිතුරු දීම
B. මුරපදය බෙදා ගැනීම
C. ඔවුන් තනිව හමුවීම
D. block කර, report කර වැඩිහිටියෙකුට කීම

8. හානිකර සබැඳි ප්‍රකාශ පිළිබඳ ශ්‍රී ලංකා නීතිය

A. 2016 තොරතුරු දැනගැනීමේ අයිතිය පනත
B. 2024 සබැඳි ආරක්ෂණ පනත
C. 2003 බුද්ධිමය දේපළ පනත
D. 2006 ඉලෙක්ට්‍රොනික ගනුදෙනු පනත

9. “ICT භාවිත කළ හැකි සහ නොහැකි අය අතර පරතරය” යන්නෙන් අදහස් වන පදය කුමක්ද?

A. කුසලතා අහිමි වීම (De-skilling)
B. ජීවිතාන්තය දක්වා ඉගෙනීම
C. සයිබර් හිරිහැර
D. ඩිජිටල් බෙදීම

10. “ඩිජිටල් බෙදීම වසා දමන ක්‍රියා” යන්නෙන් අදහස් වන පදය කුමක්ද?

A. තාක්ෂණ-පොහොසත් රැකියා
B. ඩිජිටල් පාලම
C. ව්‍යාජ පුවත්
D. සමාන අවස්ථා

11. “මිනිසුන්ට පරිගණක සහ අන්තර්ජාල ප්‍රවේශය දෙන ගම්මාන ICT මධ්‍යස්ථාන” යන්නෙන් අදහස් වන පදය කුමක්ද?

A. Screen reader
B. ජීවිතාන්තය දක්වා ඉගෙනීම
C. නැණසල
D. Privacy settings

12. “යන්ත්‍ර කුසලතා සහිත වැඩ කරන නිසා සේවකයින්ට අඩු කුසලතා අවශ්‍ය වීම” යන්නෙන් අදහස් වන පදය කුමක්ද?

A. සමාන අවස්ථා
B. කුසලතා අහිමි වීම (De-skilling)
C. සයිබර් හිරිහැර
D. සබැඳි ආරක්ෂණ පනත

13. “ICT කුසලතා අවශ්‍ය නව රැකියා” යන්නෙන් අදහස් වන පදය කුමක්ද?

A. තාක්ෂණ-පොහොසත් රැකියා
B. Screen reader
C. ව්‍යාජ පුවත්
D. ඩිජිටල් බෙදීම

14. “ජීවිතය පුරා නව කුසලතා දිගටම ඉගෙන ගැනීම” යන්නෙන් අදහස් වන පදය කුමක්ද?

A. සයිබර් හිරිහැර
B. ජීවිතාන්තය දක්වා ඉගෙනීම
C. Privacy settings
D. ඩිජිටල් පාලම

15. “සැමට ඉගෙනීමට සහ වැඩ කිරීමට සාධාරණ අවස්ථාවක් ලැබීම” යන්නෙන් අදහස් වන පදය කුමක්ද?

A. සබැඳි ආරක්ෂණ පනත
B. නැණසල
C. සමාන අවස්ථා
D. ව්‍යාජ පුවත්

ව්‍යුහගත ප්‍රශ්න

1. ඩිජිටල් බෙදීම යනු කුමක්ද? හේතු දෙකක් දෙන්න. *(ලකුණු 3)*

> ICT භාවිත කළ හැකි සහ නොහැකි අය අතර පරතරය (1); මුදල් (1); ස්ථානය, වයස, භාෂාව හෝ ආබාධ (1)

2. රජයට ඩිජිටල් පාලමක් ගොඩනැගිය හැකි ක්‍රම තුනක් යෝජනා කරන්න. *(ලකුණු 3)*

> ගම්මාන IT මධ්‍යස්ථාන හෝ පාසල් විද්‍යාගාර (1); ලාභ දත්ත සහ ග්‍රාමීය ආවරණය (1); දේශීය භාෂා මෘදුකාංග සහ නොමිලේ පුහුණුව (1)

3. කුසලතා අහිමි වීම සහ තාක්ෂණ-පොහොසත් රැකියා උදාහරණය බැගින් පැහැදිලි කරන්න. *(ලකුණු 2)*

> කුසලතා අහිමි වීම: යන්ත්‍ර කුසලතා සහිත වැඩ කරයි (1), උදා. self-checkout (1); තාක්ෂණ-පොහොසත්: නව ICT රැකියා (1), උදා. වෙබ් නිර්මාණකරු (1)

4. ICT සමාන අවස්ථා සපයන ක්‍රම දෙකක් දෙන්න. *(ලකුණු 2)*

> ඕනෑම ස්ථානයක සිට සබැඳි ඉගෙනීම (1); ආබාධිත අයට screen readers වැනි සහායක මෙවලම් (1)

5. සමාජ මාධ්‍ය අනිසි ලෙස භාවිත වන ක්‍රම තුනක් නම් කර එක් එකකට පූර්වාරක්ෂාවක් දෙන්න. *(ලකුණු 3)*

> සයිබර් හිරිහැර – block කර report කිරීම (1); ව්‍යාජ පුවත් – මූලාශ්‍ර පරීක්ෂාව (1); පුද්ගලික විස්තර බෙදීම – privacy settings (1)

සාරාංශය

- ඩිජිටල් බෙදීම = ICT ඇති සහ නැති අය අතර පරතරය.
- හේතු: මුදල්, ස්ථානය, වයස, අධ්‍යාපනය, භාෂාව, ආබාධ.
- ඩිජිටල් පාලම: නැණසල, ලාභ දත්ත, දේශීය භාෂා, පුහුණුව.
- කුසලතා අහිමි වීම: යන්ත්‍ර කුසලතා සහිත වැඩ ගනී.
- තාක්ෂණ-පොහොසත් රැකියාවලට ICT කුසලතා අවශ්‍යයි – දිගටම ඉගෙන ගන්න.
- ICT සමාන අවස්ථා දෙයි, උදා. screen readers.
- සමාජ මාධ්‍ය අනිසි භාවිතය: හිරිහැර, ව්‍යාජ පුවත්, අධික බෙදීම, නාඳුනන අය.
- පූර්වාරක්ෂා: block, report, මූලාශ්‍ර පරීක්ෂාව, privacy settings.

MCQ පිළිතුරු – 6.10

1. **D** – බෙදීම = පරතරය.
2. **A** – එය පරතරය වසයි.
3. **C** – යන්ත්‍ර කුසලතා සහිත කාර්යය ගනී.
4. **C** – එයට ICT කුසලතා අවශ්‍යයි.
5. **A** – සහායක තාක්ෂණය සමාන අවස්ථා දෙයි.
6. **A** – ව්‍යාජ පුවත් නවත්වන්න.
7. **D** – සබැඳිව කිසිදා ආපසු සටන් නොකරන්න.
8. **B** – 2024 අංක 9 පනත.
9. **D** – ඩිජිටල් බෙදීම – ICT භාවිත කළ හැකි සහ නොහැකි අය අතර පරතරය.
10. **B** – ඩිජිටල් පාලම – ඩිජිටල් බෙදීම වසා දමන ක්‍රියා.
11. **C** – නැණසල – මිනිසුන්ට පරිගණක සහ අන්තර්ජාල ප්‍රවේශය දෙන ගම්මාන ICT මධ්‍යස්ථාන.
12. **B** – කුසලතා අහිමි වීම (De-skilling) – යන්ත්‍ර කුසලතා සහිත වැඩ කරන නිසා සේවකයින්ට අඩු කුසලතා අවශ්‍ය වීම.
13. **A** – තාක්ෂණ-පොහොසත් රැකියා – ICT කුසලතා අවශ්‍ය නව රැකියා.
14. **B** – ජීවිතාන්තය දක්වා ඉගෙනීම – ජීවිතය පුරා නව කුසලතා දිගටම ඉගෙන ගැනීම.
15. **C** – සමාන අවස්ථා – සැමට ඉගෙනීමට සහ වැඩ කිරීමට සාධාරණ අවස්ථාවක් ලැබීම.

© 2026 schoolict.net (Ruwan Mangala Suraweera). සියලු හිමිකම් ඇවිරිණි.